

Työkykyä Satakuntaan – Satakunnan työkyvyn kehittämishanke

Työkykyohjelman (STM) projekti 2, Tuetun työllistymisen menetelmät

Sosiaalihuollon palvelukuvaukset

Satakunnan tilanne 17.6.2021

- Kehitysvammaisten työtoiminta ja työhönvalmennus (Kehitysvammaisten erityishuoltolaki 2 § työtoiminta sekä 35 § 2 mom. työhönvalmennus, työtoiminta ja muu virikettä antava toiminta)
- Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta SHL 27 d §
- Vammaisten henkilöiden työtoiminta SHL 27 e §
- Kuntouttava työtoiminta, Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2 §

Kehitysvammaisten työtoiminta ja työhönvalmennus, Satakunta, Porin Perusturvan yhteistoiminta-alue; Pori, Ulvila ja Merikarvia

Kuvaile palvelun sisältöä

(Kehitysvammaisten erityishuoltolaki 2 § työtoiminta sekä 35 § 2 mom. työhönvalmennus, työtoiminta ja muu virikettä antava toiminta)

Työtoimintakeskuksissa tarjotaan työtoimintaa kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville asiakkaille tarpeen mukaan. Toiminnan tarkoituksena on fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn, itsetunnon sekä omatoimisuuden ylläpitäminen ja lisääminen. Tärkeänä osana toiminnassa on sosiaalisten taitojen kartuttaminen.

Työvalmennusta tarjoaa työvalmentaja, joka tukee asiakkaiden/valmentautujien työkykyä työ- tai avotyötoiminnan työpaikalla. Avotyötoiminta on työtoimintapaikalle järjestettyä päiväaikaista toimintaa. Toiminta vastaa vammaispalvelun asiakkaan suorituskykyä ja työnantajan tarjoamia työtehtäviä. Avotyö ei ole työsuhteista palkkatyötä vaan kuntoutustavoitteista asiakassuhteeseen perustuvaa päiväaikaista toimintaa.

Työvalmennus sisältää avotyöntekijöiden työtoimintaan liittyen mm. sopimuksen tekemisen työnantajan, asiakkaan ja perusturvan välillä, asiakkaan ohjaamista työtehtävissä, tarvittaessa lisäksi kirjallisia tai kuvallisia ohjeita. Lisäksi työpaikan henkilöstöä tuetaan asiakkaan ohjaamisessa ja tehdään työpaikkakäyntejä tarpeen mukaan. Asiakkaaseen ja työtoimintapaikkaan pidetään yhteyttä.

Tuettu työllistyminen on vammaisten henkilöiden työllistämisen menetelmä, jonka mukaisesti ensin etsitään työvalmentajan tukemana soveltuva vastaanottava työpaikka ja sen jälkeen suunnitellaan ja toteutetaan työllistymisen kannalta tarpeelliset ohjaukselliset ja taloudelliset tukitoimet. Tuetussa työssä vammaisen henkilö on työsuhteessa työnantajaan. Työssä ollessa työnantajalla sekä työntekijällä on mahdollisuus työvalmentajan tukeen.

Mikä organisaatio palvelua järjestää?

Porin perusturvan yhteistoiminta-alue (Pori, Ulvila, Merikarvia), sosiaali- ja perhepalvelut, vammaispalvelut

Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?

- Työtoiminta, päivätoimintaa ja työvalmennus järjestetään omana toimintana
- Ostopalveluna hankitaan ainoastaan päivätoimintaa
- Tuetun työn tekijöille työvalmennus järjestetään omana toimintana

Kuinka paljon asiakkaita palvelussa on? (Kesäkuussa 2021)

- Toimintakeskuksissa on yhteensä päivä- ja työtoiminnan asiakkaita noin 500
- Työvalmennuksen asiakkaita eli avotyöntekijöitä 98, lisäksi vireillä 11 asiakkuutta
- Tuettu työ, 5 henkilöä

Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma?

(onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)

Asiakkailla tarve erityiseen tukeen (usealla kehitysvammadg tai autismin kirjon tai nepsy dg)
Työvalmennuksen asiakkailla osatyökykyisen työhönvalmennuksen tarve.

Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?

Työtoimintaan aina vammaispalveluhakemuksella

Työvalmennukseen ohjautetaan hakeutumalla vammaispalvelun asiakkaaksi, tällöin ei välttämättä ole diagnoosi selvillä tai tutkittu onko diagnoosia, mahdollista ohjautua myös työhönvalmennustiimin kautta tai oppilaitoksista opiskelujen loppuvaiheessa.

Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?

Työtoiminnasta avotyöhön siirtymiä on. Uudet, nuoremmat asiakkaat useammin, (tutustuminen, työ- ja toimintakyvyn arviointi, tavoitteiden ja mielenkiinnon kohteiden sekä osaamisen tarkennusta – Toimintakeskuksella järjestettävän kartoitusjakson jälkeen.

Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkailla on?

Työtoiminnassa - vuosia, jopa vuosikymmeniä, ellei polkua avotyöhön.

Työvalmennuksessa, avotyössä – vuosia, jopa vuosikymmeniä, ellei polkua palkkatuettuun / tuettuun työhön / palkkatyöhön.

Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa

Vammaispalveluiden sisäisesti tehdään yhteistyötä

Mielenterveyspalveluiden ja päihdepuolen kanssa tehdään yhteistyötä, erityisesti työhönvalmennustiimin osalta

Terveyspalvelut, yleiset avoterveydenhuollon palvelut, yksilöllisen tarpeen mukaan yhteistyö toiminut hyvin, tarvittaessa yhteydet työkykytyöryhmään

Sosiaalipalveluiden (erityistason palvelut), kuntoutussuunnitelmissa ei mukana, yksilöllisten tarpeiden mukaan

Muut sosiaalihuollon palvelut, toimii hyvin yhteistyö tarvittaessa

Fysioterapia palvelut – ei juurikaan yhteistyötä

Miten käytännössä toteutuu yhteys ja asiakasohjaus seuraavien palveluiden kanssa:

• Sosiaalinen kuntoutus	kehitysvammaisten työtoiminta sos.kuntoutusta itsessään
• TE-palvelut	yhteydet on ja erityisesti palkkatuki asioissa hoitunut nopeasti
• Kelan kuntoutuspalvelut	ei kuntoutuspalveluihin yhteyttä, enemmän etuusasioissa
• Kuntien työllisyyspalvelut	ei yhteyksiä tai ohjautumista
• Mielenterveys- ja päihdepalvelut	asiakkaat eivät ohjautu / ei löydy sopivaa palvelua
• Aikuissosiaalityö	yhteydet yksilöllisten tarpeiden mukaan
• Ohjaamo	ei yhteyksiä tai ohjautumista
• TYP	yhteydet toimivat ja asiakasohjauksia sieltä vammaispalvelun työvalmennukseen

Onko palvelussa tai sen asiakkailla (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.

Ei käytössä asiakasvastaavaa nimettynä vammaispalvelutoimistolla.

Työtoiminnan osalta toimintakeskuksessa ryhmän vastaava, joka ottaa tarvittaessa asioita esille.

Avotyössä, työvalmennuksessa, vastuutyöntekijänä työvalmentaja

Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?

- Avotyöntekijöille on tarjolla työvalmennusta / työhönvalmennusta
- Asiakkaita tällä hetkellä avotyöntekijää sekä tuetun työn tekijöitä yhteensä 103, työntekijäresurssia käytettävissä 2 työntekijää

- Uuden avotyöntekijän aloittaessa työskentely tiiviimpää, tapaamisia 1 x viikossa tai asiakkaan toiveesta 2 x kk. Alkuvaihe kestää 1-2 kuukautta.
- Kontaktointi pääasiassa viestein ja puhelimitse, avotyöpaikoilla käydään työpaikoilla viimeistään, kun uusitaan sopimuksia. Yksilöllisesti vaihtelua asiakkaiden välillä, tiiviimpi yhteys ja tapaamiset työvalmentajan kanssa.
- Vertaistuelliset ryhmätapaamiset ja retket avotyöntekijöiden kanssa Koronan vuoksi olleet katkolla.
- Normaalisti ryhmätapaamiset 4 x vuodessa.

Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?

Eläke, asumistuki, hoitotuki pääasiassa etuuksina. Kuntoutustuki

Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?

- Avotyöntekijät 12 euroa päivä, myös 4 viikon kesäloman ajalta.
- (kolme työnantajaa maksaa työosuusrahan kaupungille)
- Työtoiminnassa työosuusraha 5,37 euroa, peritään ateriamaksu 5,37
- Matkat = bussikortti avotyötoimintamatkoille

Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille /TE-toimiston asiakkaaksi / työllisyyspalveluihin / Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.

Lisäresurssia työhönvalmennukseen

Työnantajien asenteet ja lisätietoa osatyökykyisten palkkaamisesta, ja sen hyödyistä

Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä / yhteistyötä te-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Avotyöpaikoihin liittyen paljon yhteistyötä, resurssia tarvittaisiin lisää, ohjaus jää pääasiassa työnantajille, tarvittaessa otetaan työvalmentaja mukaan tueksi.

Osatyökykyisten palkkaamiseen tarvittaisiin lisää työhönvalmennuksen resurssia, jotta voidaan löytää tehtävää työtä yhdessä työnantajien kanssa.

TE-toimiston kanssa tehdään yhteistyötä palkkatukiasioissa, toiminut hyvin ja nopeasti, kun tarvittu.

Kuvaile keskeisiä haasteita

Työmarkkinoiden tilanne haastava tällä hetkellä – muuttunut. Koneet ovat korvanneet ihmisiä ja tuotantoa siirretty muualle. Ei niin helposti löydy tällä hetkellä. Työnantajat eivät välttämättä näe osatyökykyisten työllistämistä sijoituksena.

Asenteet asiakkailla – aina ei ole tietoisuutta siitä, mitä työelämässä vaaditaan. Velvollisuudet ja jaksaminen, mitkä liittyvät työhön.

Päätöksentekijöiden asenteet

Rakenteelliset haasteet sekä lisäresurssit, joita tarvitaan, jotta työhönvalmennusta voidaan toteuttaa.

Tällä hetkellä avotyöstä ei peritä työnantajilta juurikaan euroja. Tähän tarvittaisiin tukea, jotta saadaan muutosta aikaan.

Kehitysvammaisten työtoiminta ja työhönvalmennus, Satakunta Rauma

Kuvaile palvelun sisältöä

(Kehitysvammaisten erityishuoltolaki 2 § työtoiminta sekä 35 § 2 mom. työhönvalmennus, työtoiminta ja muu virikettä antava toiminta)

Työtoiminnalla toimintakeskuksessa tuetaan ja lisätään kehitysvammaisten sosiaalisia taitoja, itsenäistä elämässä selviytymistä, asiakkaiden toimintakykyä, kokonaisvaltaista elämänhallintaa, osallisuutta ja kontakteja asunnon ulkopuolelle.

Työvalmennus on toimintakeskuksessa tuotettavaa palvelua, joka on kohdistettu avotyöntekijöihin tai vastaavassa tilanteessa oleville. Työvalmennuksen ohjaus perustuu tasa-arvoiseen oikeuteen ja mahdollisuuteen tehdä töitä. Tuen sisältö rakennetaan yksilöllisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä asiakkaan ja tulevan työpaikan työyhteisön kanssa. Työvalmentajan käyntien kestot ja tiheys vaihtelevat tarvittavan tuen mukaisesti.

Työvalmennus sisältää mm. asiakkaan kykyjen ja mielenkiintojen kartoitusta toimintakeskuksessa, avotyöpaikkojen etsimistä ja tiedon jakamista alueen yrityksille, sopimusten tekeminen, asiakkaan työtehtävien rakentaminen ja muokkaaminen asiakkaalle sekä työyhteisölle sopiviksi. Lisäksi työvalmentajan tukikäynnit työpaikalle, keskustelua työyhteisön ja esimiehen kanssa asiakkaan tilanteesta, yhteyshenkilönä toimiminen työpaikan ja toimintakeskuksen välillä. Työvalmentaja tukee asiakasta myös laajemmin elämänhallinnallisissa asioissa

Mikä organisaatio palvelua järjestää?

Rauman kaupunki, sosiaali- ja terveystoimiala, sosiaalipalvelut, vammaispalvelut

Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?

Toimintakeskus, kaupungin omana toimintana

Kehitysvammaisten työtoimintaa hankitaan tarvittaessa ostopalveluna ulkopaiikkakuntalaisille.

Kuinka paljon asiakkaita palvelussa on? (toukokuussa 2021)

Toimintakeskuksessa työtoiminnan asiakkaita on noin 70.

Työvalmennuksen asiakkaita = avotyöntekijöitä 23. Noin puolet käy myös toimintakeskuksessa, puolet ainoastaan avotyössä.

Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma?

(onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)

Suurimmalla osalla asiakkaista on kehitysvammadiagnoosi. Muutamalla ei ole tällä hetkellä diagnoosia, tuen tarve kuitenkin olemassa.

Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?

Vammaispalveluiden sosiaalityöntekijöiden kautta hakemuksella ohjaututaan palveluun, usein omaiset ottavat yhteyttä. Myös opintonsa päättävät (2-5 asiakasta vuosittain) hakemuksella.

Prosessin sidosryhmiä, jotka liittyvät kuvattavaan palveluun ja mahdollistavat toiminnan järjestämistä

Omaiset, läheiset, vammaispalvelujen henkilöstö, yksityiset yritykset ja kunnan toimintayksiköt (mm. asuntolat, terapeutit), sosiaali- ja terveystoimiala, ravitsemuspalvelut, puhtauspalvelut, kuljetuspalveluiden tuottajat, oppilaitokset, kolmas sektori, lääkinnällinen kuntoutus

Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?

Tällä hetkellä ei päädytä paljon muualle. Opintoihin lähdetään vain harvoin. Työelämä joillakin toiveena, palkkatyöhön, ei edes palkkatukitoihin ei ole päästy. Palveluissa ei ole määritelty päättymiseen ns. eläkeikää.

Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkailla on?

Työtoiminnassa, pitkiä – vuosikymmeniä

Työvalmennuksessa, avotyössä – vuosia, jopa vuosikymmeniä

Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa

Vammaispalveluiden sisäisesti toimii hyvin ja tiiviisti (asuminen, toimisto)

Mielenterveyspalveluihin ei tiivistä yhteyttä – KV ja MT yhteistyössä kehitettävää

Päihdepuolen haasteet ei selkeästi näkyvillä asiakkailla – yhteistyö ei näy

Terveyspalvelut toteutuvat avoterveyspalveluissa, ei erityisesti sovittua yhteistyötä

Fysioterapia palvelut – Kela yhteys

Sairaanhoitopiirin sosiaalipalveluiden kanssa yhteistyö vähäistä, tutkimusjakson tarvetta voidaan viedä eteenpäin, ei systemaattista tapaa.

Miten käytännössä toteutuu yhteys ja asiakasohjaus seuraavien palveluiden kanssa:

• Sosiaalinen kuntoutus	Toiminta on itsessään sosiaalista kuntoutusta asiakkaille
• TE-palvelut	ei yhteyttä tai ohjauksia
• Kelan kuntoutuspalvelut	vammaispalvelutoimiston kautta
• Kuntien työllisyyspalvelut	ei yhteyttä tai ohjauksia
• Mielenterveys- ja päihdepalvelut	ei yhteisesti sovittua käytäntöä
• Aikuissosiaalityö	vammaispalvelutoimiston kautta tarvittaessa
• Ohjaamo	ei yhteyttä tai ohjauksia
• TYP	ei yhteyttä tai ohjauksia

Onko palvelussa tai sen asiakkailla (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.

Vammaispalveluissa asiakasvastaavana toimivat vastuusosiaalityöntekijät, asiakkaat jaettu asiakkaan sukunimen ensimmäisen alkukirjaimen mukaan – palvelusuunnitelmien teko ym. Asiakkaan kokonaistilanne on heillä tiedossa.

Työtoiminnassa, ei ns. omatyöntekijöitä, vastuu kaikilla työntekijöillä, oman ryhmän asiakkaat (3kk kerrallaan)

Työvalmennuksessa, vastuutyöntekijänä työvalmentaja

Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?

- Avotyöntekijöille on tarjolla yksilöllisesti räätälöityä työvalmennusta. (Ei ryhmätapaamisia)
- Asiakkaita tällä hetkellä 23 avotyöntekijää, työntekijäresurssia käytettävissä 50% - noin 19 tuntia per viikko)
- Kontaktointi avotyöntekijöihin ja yrityksiin 2-3 viikon välein. Avotyöntekijät ottavat yhteyttä myös työvalmentajaan yhteyttä kiitettäväksi. Ja työpaikoilta ollaan nykyään aiempaa enemmän yhteydessä työvalmentajaan. Työvalmentaja tullut tutuksi – nimetty henkilö on koettu tärkeäksi.

Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?

Eläke, asumistuki, hoitotuki pääasiassa etuuksina

Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?

- Avotyöntekijät 12 eur / päivä, lisäksi ruoka joillekin työpaikalta, osalla omat eväät, asiakkaalta peritään ateriamaksu, jos kunta maksaa aterian avotyöpaikalla. Lisäksi asiakkaille kustannetaan bussikortti, joka käytössä avotyömatkoilla.
- Työtoiminnan asiakkaille työosuusrahaa maksetaan 5,60 eur / päivä, asiakkailta peritään ateriamaksu 5,60 eur, sisältää lounas ja päiväkahvi.

Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille/TE-toimiston asiakkaaksi/työllisyyspalveluihin/ Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.

Yhteiskunnan ja yritysten, työnantajien, sekä kuntien virkamiestenkin asenteet

Taloudelliset tuet – niin paljon mietittävää, kun asiat etenevät työllistymiseen, verotus

Hakemukset, joita pitää täytellä

Yksittäisen henkilön etenemiseksi pitäisi tehdä kovasti töitä

Eläkeläiset tottuneet tuloihinsa ja asennemuutosta, ymmärrystä mitä kaikkea pitäisi hallita

Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä/yhteistyötä te-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Tarvittaisiin yhteistä keskustelua, lisää tietoa ja yhteistä suunnittelua, miten voitaisiin edetä – kokeilulla voitaisiin edistää yhteistyötä

Kuvaile keskeisiä haasteita

Asenteet sekä asiakaskunnalla, ammattilaisilla, virkamiehillä, työnantajakentällä

Resurssointi

Tietoa tarvitaan lisää jokaisen näkökulmasta

Työnantajilla ei välttämättä halukkuutta isoon muutokseen, jos avotyö loppuu ja siirrytään palkkatyöhön. Miten lisäarvo saataisiin näkyväksi?

Satakunta

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta (SHL 27 d §) ja Vammaisten henkilöiden työtoiminta (SHL 27 e §)

Kuvaile palvelun sisältöä

Palveluilla tarkoitetaan seuraavan toiminnan järjestämistä:

27 d §

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevalla toiminnalla tarkoitetaan erityisien työhön sijoittumista edistävien kuntoutus- ja muiden tukitoimien järjestämistä

27 e §

Vammaisten henkilöiden työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakyvyn ylläpitämistä ja sitä edistävää toimintaa. Työtoimintaa järjestetään työkyvyttömille henkilöille, joilla vammaisuudesta johtuen ei ole edellytyksiä osallistua 27 d §:ssä tarkoitettuun työhön ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

Mikä organisaatio palvelua järjestää? ja kuinka paljon asiakkaita palvelussa on (esim. vuosittain)?

Hankkeen tekemien kyselyjen perusteella ei saatu selville, että Satakunnassa tehtäisiin päätöksiä ylläolevien pykälien mukaisen toiminnan järjestämisestä.

Päätöksistä ja palveluista otetun tilaston perusteella Porin perusturvan yhteistoiminta –alueella on myönnetty vaikeavammaisten päivätoimintaa ostopalveluna vuosina 2017- 2020 46 asiakkaalle.

Ostopalveluna hankitussa vaikeavammaisten päivätoiminta -palvelussa on ollut em. vuosina 32-41 asiakasta.

Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?

Palvelua on hankittu yksityisiltä palvelun tuottajilta. Esimerkiksi Validia-palveluilta, joiden www-sivuilla <https://validia.fi/asuminenpalvelut/paivatoiminta> kuvataan toiminnan sisältöä seuraavasti:

"Tule mukaan Validian päivätoimintaan Oletko kiinnostunut kokkauksesta, käsillä tekemisestä tai vaikkapa retkeilystä? Tule mukaan tekemään, suunnittelemaan ja järjestämään toimintaa osallistujien yhteisten toiveiden pohjalta. Toimimme pienryhmissä, joita voidaan muodostaa asiakkaiden kiinnostuksen mukaan, kävijöiden määrästä riippuen.

Yhteisöllisyys ja hyvä arki Rakennamme kanssasi henkilökohtaisen suunnitelman ja tavoitteet toiminnalle. Ammattitaitoinen henkilökuntamme panostaa aitoon vuorovaikutukseen, heiltä saat tukea ja asiantuntemusta arjen eri tilanteisiin. Turvallisessa ryhmässä on helppo tuoda omia näkemyksiä esiin ja vertaistuki auttaa arjen jaksamisessa. "

Validia järjestää toimintaa esteettömissä tiloissa eri puolilla Suomea. Mukavassa toiminnassa pyritään kesäisin olemaan paljon ulkosalla ja esimerkiksi grillaamaan. Lisäksi tehdään retkiä ja osallistutaan kulttuuritapahtumiin. Lisäpalveluina tarjotaan esimerkiksi ateria-, saunotus- tai neuvontapalveluja.

Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?

Kunnan sosiaalitoimi myöntää palvelun.

Seuraaviin kysymyksiin ei näiden palveluiden kohdalla vastattu:

Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma?

onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)

Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?

Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkailla on?

Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa

Onko palvelussa tai sen asiakkailla (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.

Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?

Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?

Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?

Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille/TE-toimiston asiakkaaksi/työllisyyspalveluihin/ Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.

Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä/yhteistyötä te-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Kuvaile keskeisiä haasteita

Kuntouttava työtoiminta Pori – Työllisyyden kuntakokeilu

Kuvaile palvelun sisältöä

Kuntouttava työtoiminta on työllistymistä edistävä sosiaalipalvelu, jolla tavoitellaan lisäksi elämän- ja arjenhallinnan vahvistamista, palveluun sisältyy yksilöllisten suunnitelmien mukaisesti tukea ja ohjausta, rinnalla muita palveluita sekä jatkosuunnitelmien tekoa.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on parantaa pidempään työttömänä olleen asiakkaan elämän- ja arjenhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä. Kyseessä ei ole työsuhde, vaan tavoitteena on totuttautua työelämän pelisääntöihin. Toiminta sijoittuu yleensä kunnan eri toimipisteisiin sekä eri yhdistyksiin. Kuntouttavan työtoiminnan sisällön määrittelyä tarkennettiin uudella lailla vuoden 2021 alussa. Siihen tulee aika sisältyä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu sekä työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu. Sitä toteutetaan yhteistyössä TE- toimiston kanssa.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 702/2020 korostetaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon. Kuntouttavaa työtoimintaa koskeva laki koskee pitkään työttöminä olleita henkilöitä. Laissa säädetään toimenpiteistä, joiden tavoitteena on parantaa henkilöiden edellytyksiä edetä kohti avoimia työmarkkinoita. Laki määrittää kuntouttavan työtoiminnan sisältöjä tarkemmin kuin aikaisempi laki. Laissa korostetaan, että kuntouttavaan työtoimintaan tulisi aina sisältyä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus. Lisäksi laki sisältää tarkennuksia ja selkeyttää asiakkaan asemaa sekä eri tahojen roolia. **Aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan tulisi kirjata kuntouttavan työtoiminnan tavoite, sekä henkilölle annettava tuki ja ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aika.**

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta 1369/2014 tarkoittaa yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kela yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin tässä laissa säädetään

Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta on määritelty aktivointisuunnitelmaan kirjattavat asiat.

Kuntouttavasta työtoiminnasta on kirjattava ainakin seuraavat asiat:

1. Kuntouttavan työtoiminnan kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka
2. Kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto
3. Kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus
4. Henkilölle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalipalvelut sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut
5. Ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia henkilön työllistymismahdollisuuksille ja päätetään jatkotoimista sekä suunnitelman uudistamisesta

Mikä organisaatio palvelua järjestää?

Porin perusturvan yhteistoiminta-alue, Porin kaupungin työllisyyspalvelut (Työllisyyden kuntakokeilu, TYP).

Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?

Asiakkaat monissa eri toiminnoissa kuntouttavassa työtoiminnassa julkisella tai kolmannella sektorilla (Kunta, valtio tai järjestöt).

Kuinka paljon asiakkaita palvelussa on (esim. vuosittain)?

Yhdellä työntekijällä (kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja) noin 100 asiakasta. Maksimissaan 80 asiakasta/ohjaaja olisi realistinen, mutta se ylittyy helposti.

TYP:n puolella max asiakasmäärä ollut 27, asiakkailla on palvelutarvetta enemmän.

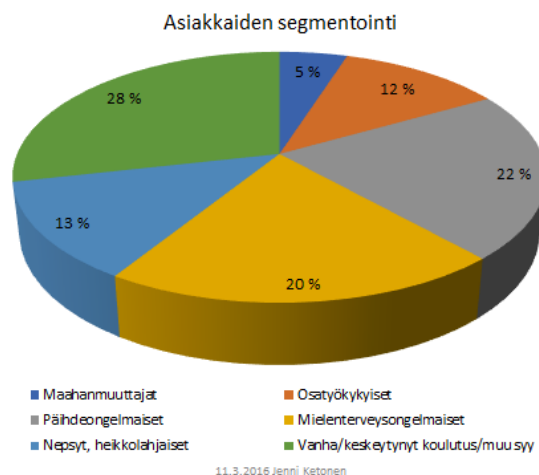
Asiakasmäärät vaihtelevat; 500 asiakasta / kuukausitasolla. Vuosittain ollut noin 1000-1200 eri asiakasta kuntouttavan työtoiminnan jaksolla.

Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma?

- onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)

Asiakasjakaumaa ja rakennetta ei tilastoida tällä hetkellä TYPssä/ kuntakokeilussa diagnoosien perusteella. Vuosien kuluessa tehty omaa tutkimusta, esim. vuonna 2016 asiakkaiden segmentointi kuvassa (kuva 1) näkyy asiakkaiden osuudet ensisijaisen kuntoutussyn perusteella.

Kuty-asiakkaiden jaottelu ensisijaisen kuntoutussyn perusteella

Kuva 1. Kuty-asiakkaiden segmentointi

Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?

TE- toimisto; Aktivointisuunnitelman tai monialaisen työllistymissuunnitelman teon kautta ohjautuminen
Asiakas voi olla itse yhteydessä

Lähettävä, ohjaava taho voi olla myös esim. etsivä nuorisotyöntekijä

Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?

Siirtyminen muihin työllistä edistäviin palveluihin, kuntoutus, sairausloma, palkkatukityö, opiskelu, eläke

Tilastojen valossa palvelun päättymissyistä suurimmat olivat vuonna 2018, jolloin Porissa oli käynnissä työelämäkokeilu:

- siirto muuhun työllistymistä edistävään palveluun
- enimmäisajan päättyminen
- sovittu tauko (esimerkiksi kesällä)
- työllistyminen
- sitoutumattomuudesta johtuvat syyt

- työllistyminen palkkatuella
- ohjaus terveys- ja kuntoutuspalveluihin
- opiskelu

Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkaila on?

Vaihteluväli on suuri, 3 kk on lyhin jakso, jos asiakas ei jätä kesken. Pisimmillään useita peräkkäisiä jaksoja. Tilastojen perusteella vaikeaa saada tarkkoja tietoja palvelujaksojen kokonaispituuksista.

Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa, Miten käytännössä toteutuu yhteys ja asiakasohjaus seuraavien palveluiden kanssa:

- Sosiaalinen kuntoutus kuntakokeilu – tietty yhteyshenkilö, sos.kuntoutus sitä kautta, aiemmin voinut tehdä itse sosku päätöksiä, (keskustelussa pohdittu, miten hyvin tiedossa TE-palvelustaustaisilla virkailijoilla)
- Seuraavat talon sisällä TYP:ssä
 - TE-palvelut
 - Kelan kuntoutuspalvelut
 - Kuntien työllisyyspalvelut
 - Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Seuraavat talon sisällä kuntakokeilussa
 - TE-palvelut
 - Kuntien työllisyyspalvelut
 - Kelan palvelut

Ohjaus mielenterveys- ja päihdepalveluihin toimii

Ohjaus Työttömien terveystarkastuksiin toimii

- Aikuissosiaalityö, sovitaan tarvittaessa tapaamiset tai ohjaus, sos.huoltolain mukainen huoli-ilmoitus

TYP asiakkaiden osalta yhteys aikuissosiaalityöhön vahva- päätös tiedoksi ja kirjattavaksi aikuissosiaalityöhön, matkakorvaukset

- Ohjaamo mukana kuntakokeilussa – asiakkaat on alun perin ohjautuneet sinne useasti
- TYP – kuntakokeilusta yhteys tai yhteinen tapaaminen asiakkaan kanssa

Onko palvelussa tai sen asiakkaila (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.

Jokaisella asiakkaalla on nimetty vastuuvirkailija, joko kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, TYP- työntekijä tai muu työllisyysasiantuntija. Myös verkostojen kokoaminen tarvittaessa nimetyn työntekijän vastuulla.

Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?

Tällä hetkellä ei kovinkaan paljon työhönvalmennusta, omaohjaajan resurssi ei riitä

Kuntakokeilun ajaksi työpajoilla toimii työhönvalmentaja, työllisyyspalveluiden resurssina

TE-palveluiden kautta työhönvalmennusta ei ole käytetty tai käytetty vain harvoin, satunnaisesti

Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?

työmarkkinatuki
toimeentulotuki

Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?

työmarkkinatuen lisäksi asiakkaalle maksetaan kulukorvauksia, bussilippu tai matkakorvaus ja tarvittaessa muita kuluja esim. hankitaan työkengät, jos lain mukaisesti vaaditaan (toimeentulotuki).

Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille/TE-toimiston asiakkaaksi/työllisyyspalveluihin/ Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.

Jo kuntouttavan työtoiminnan aikana TE-palveluista ostopalveluna työhönvalmentaja.

Lisäksi palkkatukijakson aikana työhönvalmentaja hankittaisiin tueksi, jotta palkkatukijakso ei jäisi vain jaksoksi vain etenisi.

Ehdotuksena nyt tullut työntekijöiltä mm. pajoilla (aikuisten ja nuorten) oleville työnhakuryhmä, jota kokeilun työhönvalmentaja voisi vetää.

Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä / yhteistyötä te-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Työnantajayhteistyöhön kuntakokeilussa on nimetty työntekijä, keskittyy yksityisten yritysten kontaktointiin sekä kaupungin sisäisten palkkatukityöpaikkojen etsimiseen/ tukemiseen

Työhönvalmentajan tehtävissä voisi olla enemmän, riittäkö resurssi.

Kuvaile keskeisiä haasteita

Systemaattista työ- ja toimintakyvyn arviointia pitää edelleen kehittää.

- Arvioinnissa käytössä työskentelyjakson palautelomake, työtoimintapaikkojen tukeminen jää kuitenkin vähälle.
- Kykyviisari tulossa kuntakokeiluun asiakaskäyttöön, tulossa käyttäjäkoulutukset.

Tulevaisuuden epäselvyys on haasteena, sote-valmisteluissa jäänyt toistaiseksi vähälle, miten jakautuu työllisyyspalveluiden ja soten rooli. Järjestääkö hyvinvointialue vai kunnat? Jos ja kun jää soteen, niin mitä käytännössä tarkoittaa. Järjestämismalli avustukset vai palveluseteli?

Porissa käytössä ollut malli järjestää toimintaa järjestöavustusten avulla, nähdään riittämättömänä ja osin ongelmallisena. Esimerkiksi Turussa ja Hämeenlinnassa käytössä kriteerit täyttävien rekisteri, asiakas voi itse valita ja kunta korvaa tuottajille. Kriteerit mahdollistavat valvontaa, tätä kautta parempaa laatua ja tavoitteellisuutta ja myös vaikuttavuuden arviointi helpottuu.